

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องความรู้และการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรในตำบลสะลง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และการปฏิบัติเกษตรกรรมแบบเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะในการทำเกษตรอินทรีย์ในตำบลสะลง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกเกษตรกรกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในตำบลสะลง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 แหล่งความรู้และวิธีการได้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกร

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรที่พบในการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ในตำบลสะลง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

เพศ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ จำนวนรวม 99 ราย เป็นเพศชาย จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.5 ส่วนเพศหญิง จำนวน 49 รายคิดเป็นร้อยละ 49.5 ดังแสดงใน(ตาราง 1)

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปด้านเพศของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

เพศ	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
ชาย	50	50.5
หญิง	49	49.5
รวม	99	100.0

อายุ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 51-60 ปี จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปีร้อยละ 10.1และร้อยละ 9.09 อายุมากกว่า 60 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 38 ปี อายุสูงสุด 69 ปี และมีอายุเฉลี่ย 50.38 ปี (ตาราง 2)

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปด้านอายุของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลวง อำเภอแมริม
จังหวัดเชียงใหม่

อายุ	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	10	10.1
41 - 50 ปี	33	33.33
51 - 60 ปี	47	47.5
มากกว่า 60 ปี	9	9.09
รวม	99	100.0

อายุต่ำสุด 38 ปี อายุเฉลี่ย 50.38 ปี
อายุสูงสุด 69 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.12

ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์มีระดับการศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมาจบประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 และจบการศึกษาประถมศึกษา (ป.1-ป.6) จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.2 และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 และจบการศึกษาต่ำกว่าชั้น ป.4 จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.1 (ตาราง 3)

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปด้านระดับการศึกษาของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลวง อำเภอแมริม
จังหวัดเชียงใหม่

ระดับการศึกษา	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
จบการศึกษาต่ำกว่าชั้น ป.4	6	6.1
จบการศึกษาชั้น ป.4	33	33.3
จบการศึกษาประถมศึกษา (ป.1-ป.6)	17	17.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	34	34.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	9	9.1
รวม	99	100.0

สถานภาพสมรส

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ มีสถานภาพแต่งงานจำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.9 รองลงมา มีสถานภาพหม้าย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.0 และมีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 และมีสถานภาพโสด จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0 สถานภาพแยกกันอยู่ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0 (ตาราง 4)

ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปด้านสถานภาพสมรสของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลวง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

สถานภาพสมรส	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
โสด	1	1.0
แต่งงาน	92	92.9
หม้าย	3	3.0
แยกกันอยู่	1	1.0
หย่าร้าง	2	2.0
รวม	99	100.0

อาชีพ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์มีอาชีพหลักทำการเกษตร 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมา มีอาชีพค้าขายจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 ไม่มีอาชีพรับราชการ และไม่มีอาชีพรับจ้าง(ตาราง 5)

ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลวง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

อาชีพ	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
ทำการเกษตร	90	90.9
ค้าขาย	9	9.1
รับราชการ	-	-
รับจ้าง	-	-
รวม	99	100.0

สถานภาพตำแหน่งผู้นำทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ส่วนใหญ่มีตำแหน่งผู้นำเกษตรกร จำนวน 13 ราย ร้อยละ 13.1 รองลงมาเป็นการหมู่บ้าน จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 และผู้นำเยาวชนจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 และกรรมการสภาในตำบล/เทศบาล จำนวน 1 ราย ร้อยละ 1.0 และสถานภาพอื่น ๆ จำนวน 2 ราย ร้อยละ 2.0 (ตาราง 6)

ตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปด้านสถานภาพตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

สถานภาพตำแหน่งผู้นำทางสังคม	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
กรรมการหมู่บ้าน	9	9.1
กรรมการสภาในตำบล/เทศบาล	1	1.0
ผู้นำเยาวชน	9	9.1
ผู้นำเกษตรกร	13	13.1
อื่น ๆ	2	2.0
ไม่มีตำแหน่งใด ๆ	65	65.7
รวม	99	100.0

รายได้จากภาคการเกษตรอินทรีย์

จากการศึกษารายได้ของกลุ่มตัวอย่างรายได้ที่ได้จากการเกษตรอินทรีย์ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีรายได้จากการทำการเกษตรต่อปีมีรายได้ 60,001 - 70,000 บาท/ปี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.3 รองลงมามีรายได้ 70,001 - 80,000 บาท/ปี จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 และมีรายได้ 50,000 - 60,000 บาท/ปี จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 และมีรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.2 และมีรายได้ 80,001 - 90,000 บาท/ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.1 และมากกว่า 90,000 บาท/ปีขึ้นไป จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.0 โดยมีรายได้ต่ำสุด 44,000 บาท/ปี รายได้สูงสุด 150,000 บาท/ปี รายได้เฉลี่ย 66,547.97 บาท/ปี (ตาราง 7)

ตาราง 7 ข้อมูลทั่วไปด้านรายได้ผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

รายได้ผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์/ปี	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี	18	18.2
50,000 - 60,000 บาท/ปี	21	21.2
60,001 - 70,000 บาท/ปี	27	27.3
70,001 - 80,000 บาท/ปี	21	21.2
80,001 - 90,000 บาท/ปี	8	8.1
มากกว่า 90,000 บาท/ปีขึ้นไป	4	4.0
รวม	99	100.0

รายได้ต่ำสุด 44,000 บาท/ปี รายได้เฉลี่ย 66,547.97 บาท/ปี
 รายได้สูงสุด 150,000 บาท/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15,914.87

แรงงานในภาคการเกษตร

จากการศึกษาแรงงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีแรงงานครอบครัวมากกว่า 2 คน ร้อยละ 52.52 และมีจำนวนแรงงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน ร้อยละ 47.5 โดยมีแรงงานต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานสูงสุด 3 คน จำนวนแรงงานเฉลี่ย 1.55 คน (ตาราง 8)

ตาราง 8 ข้อมูลทั่วไปด้านแรงงานในครัวเรือนภาคการเกษตรของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่

แรงงานในภาคการเกษตร (คน)	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	47	47.5
มากกว่า 2	52	52.52
รวม	99	100.0

จำนวนแรงงานต่ำสุด 1 คน จำนวนแรงงานเฉลี่ย 1.55 คน
 จำนวนแรงงานสูงสุด 3 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55

พื้นที่ถือครองของตนเอง

จากการศึกษาการถึงพื้นที่ถือครองที่ดินส่วนใหญ่เกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ถือครองที่ดิน 5 - 10 ไร่ จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมา ถือครองที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ จำนวน 32 ราย คิดเป็น ร้อยละ 32.3 และ ถือครองที่ดิน 11 - 15 ไร่ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.2 และถือครองที่ดินมากกว่า 15 ไร่ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 โดยมีพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ พื้นที่สูงสุด 18 ไร่และพื้นที่เฉลี่ย 8.26 ไร่ (ตาราง 9)

ตาราง 9 ข้อมูลทั่วไปด้านการถือครองที่ดินตนเองของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ถือครองของตนเอง (ไร่)	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5	32	32.3
5 - 10	48	48.5
11 - 15	17	17.2
มากกว่า 15	2	2.0
รวม	99	100.0

พื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่

พื้นที่สูงสุด 18 ไร่

พื้นที่เฉลี่ย 8.26 ไร่

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.46

ขนาดพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์

จากการศึกษาขนาดพื้นที่ใช้ปลูกพืชอินทรีย์พื้นที่ 5 - 6 ไร่ จำนวน 34 รายคิดเป็น ร้อยละ 34.3 รองลงมาใช้ปลูกพืชน้อยกว่า 3 ไร่จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.3 และ ใช้พื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์พื้นที่ 3 - 4 ไร่ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 และใช้พื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์พื้นที่ 7 - 8 ไร่ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.1 และใช้พื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์พื้นที่ 9 - 10 ไร่ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.1 โดยมีพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ พื้นที่สูงสุด 10 ไร่ และพื้นที่เฉลี่ย 5.20 ไร่ (ตาราง 10)

ตาราง 10 พื้นที่ที่ใช้ปลูกพืชอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะตวง อำเภอแม่อริม
จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ (ไร่)	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
น้อยกว่า 3	26	26.3
3 - 4	15	15.2
5 - 6	34	34.3
7 - 8	12	12.1
9 - 10	12	12.1
รวม	99	100.0

พื้นที่ต่ำสุด

1 ไร่

พื้นที่เฉลี่ย

5.20 ไร่

พื้นที่สูงสุด

10 ไร่

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.39

พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์

จากการศึกษาพื้นที่นาปลูกข้าวส่วนใหญ่เกษตรกรพื้นที่นาปลูกข้าวอินทรีย์ใช้พื้นที่น้อยกว่า 3 ไร่ จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.3 รองลงมาพื้นที่นาปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ 5 - 6 ไร่ จำนวน 26 ราย คิดเป็น ร้อยละ 26.3 และพื้นที่นาปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ 3 - 4 ไร่ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.1 และพื้นที่นาปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ 7 - 8 ไร่ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 และพื้นที่นาปลูกข้าวอินทรีย์พื้นที่ 9 - 10 ไร่ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 โดยมีพื้นที่ต่ำสุด 2 ไร่ พื้นที่สูงสุด 10 ไร่ และพื้นที่เฉลี่ย 4.75 ไร่ (ตาราง 11)

ตาราง 11 พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะตวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ (ไร่)	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
น้อยกว่า 3	30	30.3
3 - 4	12	12.1
5 - 6	26	26.3
7 - 8	9	9.1
9 - 10	7	7.1
ผู้ที่ไม่ปลูกข้าวอินทรีย์	15	15.2
รวม	99	100.0

พื้นที่ต่ำสุด 2 ไร่

พื้นที่สูงสุด 10 ไร่

พื้นที่เฉลี่ย 4.75 ไร่

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.15

พื้นที่นาปลูกถั่วเหลืองอินทรีย์

จากการศึกษาพื้นที่ส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกถั่วเหลืองอินทรีย์ จำนวนพื้นที่ 3 ไร่ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 และ จำนวนพื้นที่ 1 ไร่ จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.1 จำนวนพื้นที่ 2 ไร่ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 โดยมี พื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ พื้นที่สูงสุด 3 ไร่ และพื้นที่เฉลี่ย 2.04 ไร่ (ตาราง 12)

ตาราง 12 พื้นที่นาปลูกถั่วเหลืองอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่นาปลูกถั่วเหลืองอินทรีย์ (ไร่)		จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
จำนวน	1	8	8.1
จำนวน	2	5	5.1
จำนวน	3	9	9.1
ผู้ที่ไม่ปลูกถั่วเหลืองอินทรีย์		77	77.8
รวม		99	100.0

พื้นที่ต่ำสุด

1 ไร่

พื้นที่เฉลี่ย

2.04 ไร่

พื้นที่สูงสุด

3 ไร่

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

0.89

พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์

จากการศึกษาพื้นที่ปลูกผักอินทรีย์ เกษตรกรใช้พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์ จำนวนพื้นที่ 2 ไร่ จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 และ ใช้พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์ จำนวนพื้นที่ 1 ไร่ จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.2 และเกษตรกรใช้พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์ จำนวนพื้นที่ 3 ไร่ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.0 และใช้พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์ จำนวนพื้นที่ 5 ไร่ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 โดยมีพื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่ พื้นที่สูงสุด 5 ไร่ และพื้นที่เฉลี่ย 1.86 ไร่ (ตาราง 13)

ตาราง 13 พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์ (ไร่)	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
จำนวน 1	21	21.2
จำนวน 2	21	21.2
จำนวน 3	4	4.0
จำนวน 4	1	1.0
จำนวน 5	2	2.0
ผู้ที่ไม่ปลูกผักอินทรีย์	50	50.5
รวม	99	100.0

พื้นที่ต่ำสุด 1 ไร่

พื้นที่เฉลี่ย 1.86 ไร่

พื้นที่สูงสุด 5 ไร่

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97

หนี้สินของครัวเรือน

จากการศึกษาหนี้สินของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ พบว่า หนี้สินของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีหนี้สินเพียง จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.2 และ ผู้ที่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 88 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.8 (ตาราง 14)

ตาราง 14 หนี้สินของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ในตำบลสะลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

หนี้สินเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
มีหนี้สิน	11	11.2
ไม่มีหนี้สิน	88	88.8
รวม	99	100.0

หนี้สินจากญาติและเพื่อนบ้าน

จากการศึกษาหนี้สินของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ พบว่า หนี้สินจากญาติและเพื่อนบ้าน หนี้จำนวนเงิน 5,000 บาท จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 และ หนี้จำนวนเงิน 8,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0 และหนี้จำนวนเงิน 15,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็น ร้อยละ 1.0 โดยมีหนี้สินต่ำสุด 5,000 บาท หนี้สินสูงสุด 15,000 บาท และหนี้สินเฉลี่ย 8,250 บาท (ตาราง 15)

ตาราง 15 มีหนี้สินจากญาติและเพื่อนบ้าน

หนี้สินจากญาติ/เพื่อนบ้าน (บาท)	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
จำนวนเงิน 5,000	2	2.0
จำนวนเงิน 8,000	1	1.0
จำนวนเงิน 15,000	1	1.0
ไม่มีหนี้สิน	95	96.0
รวม	99	100.0

หนี้สินต่ำสุด 5,000 บาท

หนี้สินเฉลี่ย 8,250 บาท

หนี้สินสูงสุด 15,000 บาท

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4,716.99

หนี้สินจาก ธ.ก.ส.

จากการศึกษาหนี้สินของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ พบว่า หนี้สินจาก ธ.ก.ส. หนี้จำนวนเงิน 20,000 บาท จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 และ จำนวนเงิน 10,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็น ร้อยละ 1.0 โดยมีหนี้สินต่ำสุด 10,000 บาท หนี้สินสูงสุด 20,000 บาท และหนี้สินเฉลี่ย 16,666.66 บาท (ตาราง 16)

ตาราง 16 หนี้สินจาก ธ.ก.ส.

หนี้สินจาก ธ.ก.ส.	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
จำนวนเงิน 10,000 บาท	1	1.0
จำนวนเงิน 20,000 บาท	2	2.0
ไม่มีหนี้สิน	96	97.0
รวม	99	100.0

หนี้สินต่ำสุด 10,000 บาท หนี้สินเฉลี่ย 16,666.66 บาท
 หนี้สินสูงสุด 20,000 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5,773.50

หนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาหนี้สินของเกษตรกรกลุ่มอินทรีรี่ พบว่า หนี้สินจากกองทุนหมู่บ้านหนี้จำนวนเงิน 3,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0 และ หนี้จำนวนเงิน 5,000 บาทจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0 และ หนี้จำนวนเงิน 7,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.0 โดยมีหนี้สินต่ำสุด 3,000 บาท หนี้สินสูงสุด 14,000 บาท และหนี้สินเฉลี่ย 7,250 บาท (ตาราง 17)

ตาราง 17 หนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน

หนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
จำนวนเงิน 3,000 บาท	1	1.0
จำนวนเงิน 5,000 บาท	1	1.0
จำนวนเงิน 7,000 บาท	1	1.0
จำนวนเงิน 14,000 บาท	1	1.0
ไม่มีหนี้สิน	95	96.0
รวม	99	100.0

หนี้สินต่ำสุด 3,000 บาท หนี้สินเฉลี่ย 7,250 บาท
 หนี้สินสูงสุด 14,000 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4,787.13

แหล่งหนี้สินรวมของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ปี 2550

จากการศึกษาแหล่งหนี้สินรวมของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรมีหนี้สินจากกองทุนหมู่บ้านจำนวนเงิน 28,000 บาท จำนวน 4 คน หนี้สินจาก ธ.ก.ส. จำนวนเงิน 30,000 บาท จำนวน 3 คนและหนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน จำนวนเงิน 29,000 บาท จำนวน 4 คนรวมเป็นจำนวนเงินทั้งหมด 87,000 บาท จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมด 11 คน (ตาราง 18)

ตาราง 18 แหล่งหนี้สินรวมของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ปี 2550

แหล่งหนี้สิน	จำนวน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
หนี้สินจากญาติ/เพื่อนบ้าน	4	28,000
หนี้สินจาก ธ.ก.ส.	3	30,000
หนี้สินจากกองทุนหมู่บ้าน	4	29,000
รวม	11	87,000

จำนวนหนี้สินรวมของเกษตรกรปี 2550

จากการศึกษาจำนวนหนี้สินของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ปี 2550 พบว่าจำนวนหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 จำนวนหนี้สินระหว่าง 10,001 - 20,000 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 จำนวนหนี้สินระหว่าง 20,001 - 30,000 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 และไม่มีหนี้สินจำนวน 88 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.89 โดยมีหนี้สินต่ำสุด 6,000 บาท หนี้สินสูงสุด 30,000 บาท และหนี้สินเฉลี่ย 14,572.73 บาท (ตาราง 19)

ตาราง 19 จำนวนหนี้สินของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ปี 2550

จำนวนหนี้สิน (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000	4	40
10,001 - 20,000	5	50
20,001 - 30,000	2	2.0
ไม่มีหนี้สิน	88	8.89
รวม	99	100.0

หนี้สินต่ำสุด 6,000 บาท

หนี้สินเฉลี่ย 14,572.73 บาท

หนี้สินสูงสุด 30,000 บาท

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8,815.22

ตอนที่ 2 แหล่งความรู้และวิธีการได้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกร

การเข้าร่วมอบรมความรู้เกษตรอินทรีย์

จากการศึกษาการได้เข้าร่วมอบรมความรู้เกษตรอินทรีย์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักอินทรีย์ จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.5 การผลิตข้าวอินทรีย์ จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.4 การทำไร่นาสวนผสมแบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.4 การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.3 การทำน้ำหมักชีวภาพสูตรต่าง ๆ จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.2 การทำปุ๋ยพืชสด จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.1 (ตาราง 20)

ตาราง 20 การเข้าร่วมอบรมความรู้เกษตรอินทรีย์

การได้เข้าร่วมอบรมความรู้เกษตรอินทรีย์	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
1. การผลิตข้าวอินทรีย์	44	44.4
2. การผลิตผักอินทรีย์	47	47.5
3. การทำไร่นาสวนผสมแบบเกษตรอินทรีย์	44	44.4
4. การทำน้ำหมักชีวภาพสูตรต่าง ๆ	19	19.2
5. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	25	25.3
6. การทำปุ๋ยพืชสด	6	6.1

หมายเหตุ : เกษตรกร 1 รายสามารถได้รับความรู้มากกว่า 1 แหล่ง

แหล่งความรู้การผลิตเกษตรอินทรีย์

จากการศึกษาแหล่งความรู้การผลิตเกษตรอินทรีย์พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ได้รับความรู้จากการรับฟังรับชมวิทยุ/โทรทัศน์ จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.6 จากเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องจำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.5 ได้ความรู้จากเกษตรในตำบลจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.4 จากกรมวิชาการเกษตรจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.2 จากเอกสารคำแนะนำจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.2 จากหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน NGO จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 จากการศึกษาฐานศูนย์เกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.1 ได้จากพัฒนากรในตำบล จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.1 นอกจากนั้นเกษตรกรได้ความรู้จากการเข้าร่วมจัดงานวันรณรงค์เกษตรอินทรีย์ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ตาราง 21)

ตาราง 21 แหล่งความรู้การผลิตเกษตรอินทรีย์

แหล่งความรู้การผลิตเกษตรอินทรีย์	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
1. การผลิตเกษตรอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร	24	24.2
2. ศูนย์เกษตรทฤษฎีใหม่	13	13.1
3. เกษตรในตำบล	37	37.4
4. พัฒนาการในตำบล	8	8.1
5. องค์กรพัฒนาเอกชน NGO	15	15.2
6. เพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง	48	48.5
7. เอกสารคำแนะนำ	19	19.2
8. วิทยุ/โทรทัศน์	57	57.6
9. การจัดงานวันรณรงค์เกษตรอินทรีย์	2	2.0

หมายเหตุ : เกษตรกร 1 รายสามารถได้รับความรู้มากกว่า 1 แหล่ง

วิธีการได้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์

จากการศึกษาวิธีการได้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ได้รับความรู้จากวิธีการไปเยี่ยมชมแปลงเกษตรกรผู้ผลิตที่ประสบผลสำเร็จ จำนวน 60 คิดเป็นร้อยละ 60.6 จากแนะนำของเจ้าหน้าที่(เกษตรในตำบล) จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.5 จากความสนใจอ่านเอกสารด้วยตนเอง จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.4 รับฟังเช่น รายการโทรทัศน์เพื่อการเกษตร จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 และ เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.3 (ตาราง 22)

ตาราง 22 วิธีการได้ความรู้เกษตรกรอินทรีย์

วิธีการได้ความรู้เกษตรกรอินทรีย์	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
1. เข้ารับการฝึกอบรม	25	25.3
2. อ่านเอกสารเอง	38	38.4
3. แนะนำของเจ้าหน้าที่ (เกษตรกรในตำบล)	47	47.5
4. รับฟังเช่นรายการโทรทัศน์เพื่อการเกษตร	28	28.3
5. วิธีการไปเยี่ยมชมแปลงเกษตรกรผู้ผลิตที่ประสบผลสำเร็จ	60	60.6

หมายเหตุ : เกษตรกร 1 รายสามารถได้รับความรู้มากกว่า 1 แหล่ง

การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐต่อปี

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐจำนวน 3-4 ครั้งต่อปี จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.7 และ 1-2 ครั้งต่อปี จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.2 และ 5-6 ครั้งต่อปี จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 (ตาราง 23)

ตาราง 23 การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐต่อปี

การติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐต่อปี	จำนวน (N = 99)	ร้อยละ
1-2 ครั้งต่อปี	20	20.2
3-4 ครั้งต่อปี	72	72.7
5-6 ครั้งต่อปี	7	7.1
รวม	99	100.0

ข้อมูลจากการจัดประชุมผู้นำกลุ่ม

จากการจัดประชุมผู้นำกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในเรื่องของการได้รับความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ของผู้นำกลุ่ม 9 รายสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ที่ได้จากการอบรม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สัมมนาวิชาการ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ตำบลสะลงง เกี่ยวกับการเข้าร่วมอบรมสัมมนาความรู้เกษตรอินทรีย์ได้เข้าร่วมมาเมื่อประมาณ 20 ปี ที่ผ่านมาโดยได้เข้าร่วมกับโครงการผักปลอดสารเคมีของมูลนิธิพัฒนาชนบทองค์กรพัฒนาเอกชน อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งแรกเป็นการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเกษตรปลอดภัยที่เกษตรกรควรป้องกันตนเอง และได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้นำเกษตรกรที่ได้มีการริเริ่มดำเนินงานเกี่ยวกับการเกษตรแบบอินทรีย์ในภาคอีสาน และได้มีการทดลองนำมาปฏิบัติในพื้นที่ในตำบลสะลงง 2 - 3 ราย ประสบปัญหาเรื่องโรคและแมลงมากทำให้การเกษตรแบบอินทรีย์ไม่ประสบผลสำเร็จต่อมาในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2536 - 2537 โครงการผักปลอดสารพิษได้มีการทดลองปฏิบัติกันอย่างจริงจังอีกครั้งจากการสนับสนุนของเกษตรอำเภอแม่ริมที่มีความต้องการให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดการใช้สารเคมีในไร่นา ประกอบกับกระแสการจัดการพื้นที่ไร่นาสวนผสมได้มีการขยายผลในหลายพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงและภาคอีสานได้มีผู้ที่ประสบผลสำเร็จมีชื่อเสียงเป็นเกษตรกรตัวอย่างหน่วยงานรัฐได้ให้ความสำคัญ จึงได้มีการอบรมการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมและมุ่งเน้นการใช้พืชสมุนไพรในการป้องกันแมลงศัตรูพืช การอบรมได้ความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรและสอดคล้องกับการจัดการพื้นที่ของชาวบ้านแบบดั้งเดิม และในพื้นที่มีผู้รู้เกี่ยวกับสมุนไพรตลอดจนการใช้พืชสมุนไพรป้องกันแมลงโรคพืชแบบภูมิปัญญาชาวบ้านมาก่อน ผลการปฏิบัติเกษตรกรตอบรับสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เกิดการขยายผลกระจายไปในหลายหมู่บ้าน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันภายในพื้นที่และรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรไร่นาสวนผสมมีผู้นำกลุ่มเกิดขึ้นหลายคนที่มีองค์ความรู้จากการปฏิบัติสามารถถ่ายทอดเป็นวิทยากรชาวบ้าน

2. จากการเข้าร่วมรณรงค์เกษตรอินทรีย์

เมื่อมีการปฏิบัติได้ประสบผลสำเร็จกลุ่มอินทรีย์มีความต้องการให้พื้นที่เกษตรในตำบลสะลงงเป็นพื้นที่เกษตรปลอดสารเคมี ได้ประสานหน่วยงานทั้งราชการเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนสนับสนุนการรณรงค์เกี่ยวกับเกษตรปลอดสารเคมีได้มีการรณรงค์ให้ลดการใช้ยาฆ่าแมลงให้นำสารป้องกันแมลงมาใช้ เช่น สะเดา ตะไคร้หอมไล่แมลง และ มีการจัดทำโครงฝึกอบรมการใช้สารไล่แมลงจากพืช และเมื่อมีการรณรงค์ให้ลดการใช้สารเคมีในภาคกลาง อีสาน และภาค

ตะวันออก กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ก็จะส่งตัวแทนไปเข้าร่วมสร้างความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน และในแต่ละครั้งของการรณรงค์ก็จะมีวิทยากรผู้รู้จากสถาบันการศึกษาที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและได้มีการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่เสริมสร้างความรู้ให้กับตัวแทนกลุ่มนำกลับมากระจายความรู้ลงสู่สมาชิกกลุ่มอินทรีย์เป็นการเสริมองค์ความรู้ผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

3.จากการติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากการที่ได้มีหน่วยงานรัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรตำบลสะลวงที่มีความตั้งใจที่จะให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีให้ปรับเปลี่ยนมาใช้พืชสมุนไพรได้ จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกพืชปลอดสารเคมีขึ้นในพื้นที่ตำบลสะลวงและประสบผลสำเร็จในการผลิตผักปลอดสารพิษเนื่องจากในพื้นที่ตำบลสะลวง ลักษณะภูมิประเทศพื้นที่สูงอากาศหนาวเย็น ประมาณ 6 - 8 เดือน สามารถปลูกพืชผักเมืองหนาวได้ผลดี ประกอบกับในพื้นที่นิยมบริโภคผักพื้นบ้าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรได้ติดต่อประสานกับคณะเกษตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นำผลผลิตพืชผักปลอดสารมาจำหน่ายสร้างรายได้ให้เกษตรกรกลุ่มพืชผักปลอดสารเคมีได้เป็นที่พอใจและทางหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมผักปลอดสารเคมีได้มีการอบรมให้ความรู้เสริมแก่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์เป็นระยะตลอดเวลาที่เข้าร่วม 5 ปี พบว่าเกษตรกรได้มีความรู้เพิ่มเติมตลอดและยังสามารถนำไปเผยแพร่ให้สมาชิกภายในกลุ่มและผู้สนใจ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐหลายหน่วยในภูมิภาคต่าง ๆ เดินทางมาขอศึกษาดูงานเกี่ยวกับการผลิตเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ตำบลสะลวง อำเภอแม่ริม และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอยู่เสมอ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรในตำบลสะลวงอำเภอแม่ริม

จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะการปฏิบัติของเกษตรกร

การเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ พบว่าการปฏิบัติของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์เลือกพื้นที่ห่างไกลจากพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมี ปฏิบัติทุกครั้งจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.5 ($\bar{x}=2.54, SD.=0.50$) รองลงมาพื้นที่เฉพาะสำหรับการผลิตพืชอินทรีย์ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.6 ($\bar{x}=2.36, 0.50$) และพื้นที่ห่างจากถนนที่มีรถยนต์วิ่งหนาแน่นปฏิบัติเป็นบางครั้งจำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.9 ($\bar{x}=2.04, SD.=0.34$)

การคัดเลือกพันธุ์พืชที่ใช้ปลูก พบว่าการปฏิบัติของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์เลือกใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตโดยวิธีเกษตรอินทรีย์ ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.7 ($\bar{x}=2.28$,

SD.=0.45) ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผ่านการเก็บรักษาโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.8 ($\bar{X}=2.24$, SD.=0.43)

การเตรียมดิน มีการเตรียมดินเป็นอย่างดีทั้งการไถและคราด ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.7 ($\bar{X}=2.32$, SD.=0.47) รองลงมาไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.6 ($\bar{X}=2.39$, SD=0.49)

การจัดการดิน ไม่เผาตอซังข้าวหรือซากพืช ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 ($\bar{X}=2.47$, SD.=0.50) การวิเคราะห์ดินทุกปี ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.5 ($\bar{X}=2.45$, SD.=0.50) และใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรใส่เพิ่มในแปลงปฏิบัติบางครั้งจำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.5 ($\bar{X}=2.44$, SD.=0.51) และการปลูกพืชตระกูลถั่วบำรุงดิน ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.7 ($\bar{X}=2.32$, SD.=0.47)

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยคอก ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.6 ($\bar{X}=2.44$, SD.=0.49) การใช้ปุ๋ยพืชสด ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.9 ($\bar{X}=2.07$, SD.=0.35)

การใช้อินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี การใช้น้ำหมักชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมีและสารเคมี ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.6 ($\bar{X}=2.34$, SD.=0.49) การใช้น้ำขาวทดแทนธาตุแคลเซียม ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.7 ($\bar{X}=2.30$, SD.=0.50) และการใช้มูลไก่ทดแทนธาตุฟอสฟอรัสปฏิบัติบางครั้งจำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.6 ($\bar{X}=2.14$, SD.=0.60)

การจัดการน้ำ มีการเก็บกักน้ำไว้ใช้เฉพาะแปลงข้าวอินทรีย์ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.8 ($\bar{X}=2.17$, SD.=0.38)

ระบบการปลูกพืช ปลูกพืชหมุนเวียน โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่วปฏิบัติบางครั้งจำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.8 ($\bar{X}=2.22$, SD.=0.44)

การควบคุมวัชพืช การกำจัดวัชพืชโดยวิธีการถอนด้วยมือ ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.6 ($\bar{X}=2.38$, SD.=0.53) การใช้ระดับน้ำควบคุมวัชพืช ปฏิบัติบางครั้งจำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.6 ($\bar{X}=2.36$, SD.=0.52)

การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ใช้วิธีการกำหนดช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสมปฏิบัติทุกครั้งจำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.7 ($\bar{X}=2.66$, SD.=0.61) รองลงมาใช้พันธุ์ต้านทานโรค ปฏิบัติทุกครั้งจำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.5 ($\bar{X}=2.52$, SD.=0.52) (ตาราง 24)

ตาราง 24 ลักษณะการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

ลักษณะการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติของเกษตรกร			\bar{x}	S.D	แปลผล
	ไม่ปฏิบัติ	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
1. การเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์						
1.1 พื้นที่ห่างจากถนนที่มีรถยนต์วิ่งหนาแน่น	4 (4.0)	87 (87.9)	8 (8.1)	2.04	0.34	ทุกครั้ง
1.2 พื้นที่เฉพาะสำหรับการผลิตพืชอินทรีย์	1 (1.0)	61 (61.6)	37 (37.4)	2.36	0.50	ทุกครั้ง
1.3 พื้นที่ห่างไกลจากพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมี	-	45 (45.5)	54 (54.5)	2.54	0.50	ทุกครั้ง
รวมเฉลี่ย				2.31	0.45	ทุกครั้ง
2. พันธุ์พืชที่ใช้ปลูก						
2.1 ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตโดยวิธีเกษตรอินทรีย์	-	71 (71.7)	28 (28.3)	2.28	0.45	ทุกครั้ง
2.2 ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผ่านการเก็บรักษาโดยไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์	-	75 (75.8)	24 (24.2)	2.24	0.43	บางครั้ง
รวมเฉลี่ย				2.26	0.44	ทุกครั้ง
3. การเตรียมดิน						
3.1 มีการเตรียมดินเป็นอย่างดี ทั้ง การไถและคราด	-	67 (67.7)	32 (32.3)	2.32	0.47	บางครั้ง
3.2 ไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช	-	60 (60.6)	39 (39.4)	2.39	0.49	ทุกครั้ง
รวมเฉลี่ย				2.35	0.48	ทุกครั้ง

ตาราง 24 (ต่อ)

ลักษณะการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติของเกษตรกร			(\bar{x})	S.D	แปลผล
	ไม่ปฏิบัติ	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
4. การจัดการดิน						
4.1 ไม่เผาตอซังข้าวหรือซากพืช	-	52	47	2.47	0.50	ทุกครั้ง
	-	(52.5)	(47.5)			
4.2 ใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรใส่เพิ่มในแปลง	1	53	45	2.44	0.51	ทุกครั้ง
	(1.0)	(53.5)	(45.5)			
4.3 การปลูกพืชตระกูลถั่วบำรุงดิน	-	67	32	2.32	0.47	บางครั้ง
	-	(67.7)	(32.3)			
4.4 การวิเคราะห์ดินทุกปี	-	54	45	2.45	0.50	ทุกครั้ง
	-	(54.5)	(45.5)			
รวมเฉลี่ย				2.42	0.50	ทุกครั้ง
5. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์						
5.1 การใช้ปุ๋ยคอก	-	55	44	2.44	0.49	ทุกครั้ง
	-	(55.6)	(44.4)			
5.2 การใช้ปุ๋ยพืชสด	3	86	10	2.07	0.35	บางครั้ง
	(3.0)	(86.9)	(10.1)			
รวมเฉลี่ย				2.25	0.42	บางครั้ง
6. การใช้อินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี						
6.1 การใช้มูลไก่ทดแทนธาตุฟอสฟอรัส	12	61	26	2.14	0.60	บางครั้ง
	(12.1)	(61.6)	(26.3)			
6.2 การใช้ปูนขาวทดแทนธาตุแคลเซียม	2	65	32	2.30	0.50	บางครั้ง
	(2.0)	(65.7)	(32.3)			
6.3 การใช้น้ำหมักชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมีและสารเคมี	1	63	35	2.34	0.49	ทุกครั้ง
	(1.0)	(63.6)	(35.4)			
รวมเฉลี่ย				2.26	0.53	บางครั้ง

ตาราง 24 (ต่อ)

ลักษณะการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติของเกษตรกร			(\bar{x})	S.D	แปลผล
	ไม่ปฏิบัติ	บางครั้ง	ทุกครั้ง			
7. การจัดการน้ำ						
7.1 มีการเก็บกักน้ำไว้ใช้เฉพาะ แปลงข้าวอินทรีย์	-	82	17	2.17	0.38	บางครั้ง
	-	(82.8)	(17.2)			
รวมเฉลี่ย				2.17	0.38	บางครั้ง
8. ระบบการปลูกพืช						
8.1 ปลูกพืชหมุนเวียน โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว	1	75	23	2.22	0.44	บางครั้ง
	(1.0)	(75.8)	(23.2)			
รวมเฉลี่ย				2.22	0.44	บางครั้ง
9. การควบคุมวัชพืช						
9.1 การกำจัดวัชพืชโดยวิธีการ ถอนด้วยมือ	2	57	40	2.38	0.53	ทุกครั้ง
	(2.0)	(57.6)	(40.4)			
9.2 การใช้ระดับน้ำควบคุม วัชพืช	2	59	38	2.36	0.52	ทุกครั้ง
	(2.0)	(59.6)	(38.4)			
รวมเฉลี่ย				2.37	0.52	ทุกครั้ง
10 การป้องกันกำจัดโรค และ แมลงศัตรูพืช						
10.1 ใช้พันธุ์ที่ต้านทานโรค	1	45	53	2.52	0.52	ทุกครั้ง
	(1.0)	(45.5)	(53.5)			
10.2 ใช้วิธีการกำหนดช่วงเวลา ปลูกที่เหมาะสม	7	20	72	2.66	0.61	ทุกครั้ง
	(7.1)	(20.2)	(72.7)			
รวมเฉลี่ย				2.59	0.56	ทุกครั้ง

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์
ของเกษตรกรในตำบลสะลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

1) ปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ โดยจำแนกตามเพศ จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ส่วนใหญ่เกษตรกรเพศชาย จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.0 ปฏิบัติน้อย รองลงมาเกษตรกรหญิง จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9 ปฏิบัติมาก เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) พบว่า ค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 1.230 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเพศกับการปฏิบัติการเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์

เพศ	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
ชาย	23 (46.0)	27 (54.0)	50 100.0
หญิง	28 (57.1)	21 (42.9)	49 100.0
รวม	51 (51.5)	48 (48.5)	99 100.0

χ^2 คำนวณ = 1.230

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.267

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ โดยจำแนกตามอายุ

จากการศึกษาปฏิบัติเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.2 ปฏิบัติมาก รองลงมาเกษตรกรที่มีอายุสูงกว่า 40 ปี จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.7 ปฏิบัติมาก เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) พบว่า ค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 5.204 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติใช้ปุ๋ยอินทรีย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

อายุ	การปฏิบัติเกษตรกรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	3 (5.8)	49 (94.2)	52 100.0
สูงกว่า 40 ปี	10 (21.3)	37 (78.7)	47 100.0
รวม	13 (13.1)	86 (86.9)	99 100.0

$$\chi^2 \text{ คำนวณ} = 5.204$$

$$\chi^2 \text{ ตารางที่ } 0.05 = 3.841 \quad \text{df.} = 1 \quad \text{sig} = 0.023$$

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบอินทรีย์โดยจำแนกตามอายุ

จากการศึกษาปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.4 ปฏิบัติมาก รองลงมาเกษตรกรที่มีอายุสูงกว่า 40 ปี จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.5 ปฏิบัติมาก เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) พบว่า ค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 4.397 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติป้องกันกำจัดโรคและแมลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลง

อายุ	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	5 (9.6)	47 (90.4)	52 100.0
สูงกว่า 40 ปี	12 (25.5)	35 (74.5)	47 100.0
รวม	17 (17.2)	82 (82.8)	99 100.0

χ^2 คำนวณ = 4.397

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.036

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบอินทรีย์โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.3 ปฏิบัติมาก รองลงมาต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.8 ปฏิบัติน้อย เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) พบว่าค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 4.829 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติควบคุมวัชพืชแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านระดับการศึกษากับการควบคุมวัชพืช

การศึกษา	การปฏิบัติเกษตรกรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ	21	18	39
ประถมศึกษา	(53.8)	(46.2)	100.0
สูงกว่าประถมศึกษา	19	41	60
	(31.7)	(68.3)	100.0
รวม	40	59	99
	(40.4)	(59.6)	100.0

χ^2 คำนวณ = 4.829

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.028

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลงตามระบบอินทรีย์โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

จากการศึกษาการป้องกันกำจัด โรคและแมลงของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษา จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.0 ปฏิบัติมารองลงมาเกษตรกรที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.8 ปฏิบัติมาก เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) พบว่า ค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 5.508 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติป้องกันกำจัดโรคและแมลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านระดับการศึกษากับการป้องกันกำจัดโรคและแมลง

การศึกษา	การปฏิบัติเกษตรกรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ	11	28	39
ประถมศึกษา	(28.2)	(71.8)	100.0
สูงกว่าประถมศึกษา	6	54	60
	(10.0)	(90.0)	100.0
รวม	17	82	99
	(17.2)	(82.8)	100.0

χ^2 คำนวณ = 5.508

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.019

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ โดยจำแนกตามพื้นที่การผลิตด้วยระบบอินทรีย์

จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกพืชมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.8 ปฏิบัติมาก รองลงมาเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกพืช 1-2 ไร่ จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.4 ปฏิบัติมาก เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วย ค่า χ^2 (chi-square) พบว่าค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 0.121 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับพื้นที่ปลูกพืชต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติควบคุมวัชพืช (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์กับการควบคุมวัชพืช

พื้นที่ปลูกพืช	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
1 - 2 ไร่	6 (14.6)	35 (85.4)	41 100.0
มากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป	10 (17.2)	48 (82.8)	58 100.0
รวม	16 (16.2)	83 (83.8)	99 100.0

χ^2 คำนวณ = 0.121

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.286

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ โดยจำแนกตามแรงงานในครัวเรือน

จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.5 ปฏิบัติมาก รองลงมาเกษตรกรที่มีแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 1-2 คน จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.5 ปฏิบัติน้อย เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) พบว่าค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 4.563 ซึ่งมีความมากกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านแรงงานในครัวเรือนที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการควบคุมวัชพืชแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านแรงงานในครัวเรือนกับการควบคุมวัชพืช

แรงงานในครัวเรือน	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
แรงงานในครัวเรือน 1-2 คน	37 (38.5)	59 (61.5)	96 100.0
แรงงานในครัวเรือนมากกว่า 2 คนขึ้นไป	3 (100.0)	0 (0)	3 100.0
รวม	40 (40.4)	59 (59.6)	99 100.0

χ^2 คำนวณ = 4.563

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.033

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ โดยจำแนกตามรายได้จากการขายผลผลิตอินทรีย์ต่อปี

จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 60,000 บาทจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.7 ปฏิบัติน้อย รองลงมาเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่าเท่ากับ 60,000 บาท จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.3 ปฏิบัติน้อย เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วย ค่า χ^2 (chi-square) พบว่าค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 0.05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจรายได้จากการขายผลผลิตอินทรีย์ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติควบคุมวัชพืช (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากการขายผลผลิตอินทรีย์กับการควบคุมวัชพืช

รายได้จากการขายผลผลิต อินทรีย์ต่อปี	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 60,000 บาท	20 (51.3)	19 (48.7)	39 100.0
มากกว่า 60,000 บาท	31 (51.7)	29 (48.3)	60 100.0
รวม	51 (51.5)	48 (48.5)	99 100.0

$$\chi^2 \text{ คำนวณ} = 0.001$$

$$\chi^2 \text{ ตารางที่ } 0.05 = 3.841 \quad \text{df.} = 1 \quad \text{sig} = 0.970$$

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ปัจจัยทางสังคมกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับการติดต่อเจ้าหน้าที่อบรมความรู้เกษตรอินทรีย์กับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์

จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่เคยติดต่อเจ้าหน้าที่อบรมความรู้เกษตรอินทรีย์กับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ 1-2 ครั้งต่อปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.0 ปฏิบัติน้อย ติดต่อเจ้าหน้าที่อบรมความรู้เกษตรอินทรีย์กับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ 3-4 ครั้งต่อปี จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.9 ปฏิบัติมากเมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วย ค่า χ^2 (chi-square) พบว่า ค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 1.825 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยด้านสังคมที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อเจ้าหน้าที่อบรมความรู้เกษตรอินทรีย์กับการปฏิบัติการเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์

การติดต่อเจ้าหน้าที่อบรมความรู้ เกษตรอินทรีย์ต่อปี	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
1-2 ครั้งต่อปี	13 (65.0)	7 (35.0)	20 100.0
3-4 ครั้งต่อปี	38 (48.1)	41 (51.9)	79 100.0
รวม	51 (51.5)	48 (48.5)	99 100.0

$$\chi^2 \text{ คำนวณ} = 1.825$$

$$\chi^2 \text{ ตารางที่ } 0.05 = 3.841 \quad \text{df.} = 1 \quad \text{sig} = 0.177$$

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งทางสังคม

จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.2 ปฏิบัติมาก รองลงมาเกษตรกรที่ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคมจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.5 ปฏิบัติมาก เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วย ค่า χ^2 (chi-square) พบว่าค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 4.062 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยทางสังคมด้านสถานภาพทางสังคมที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเลือกพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งผู้นำทางสังคมกับการเลือกพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์

ตำแหน่งผู้นำทางสังคม	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม	7 (10.8)	58 (89.2)	65 100.0
ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม	9 (26.5)	25 (73.5)	34 100.0
รวม	16 (16.2)	83 (83.8)	99 100.0

χ^2 คำนวณ = 4.062

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.044

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการเลือกพันธุ์พืชที่ปลูก โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งทางสังคม

จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.6 ปฏิบัติน้อย รองลงมาเกษตรกรที่ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคมจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.7 ปฏิบัติมาก เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) พบว่าค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 7.741 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยทางสังคมด้านสถานภาพตำแหน่งทางสังคมที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเลือกพันธุ์พืชที่ใช้ในการปลูกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งผู้นำทางสังคมกับการเลือกพันธุ์พืชที่ใช้ปลูก

ตำแหน่งผู้นำทางสังคม	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม	42 (64.6)	23 (35.4)	65 100.0
ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม	12 (35.3)	22 (64.7)	34 100.0
รวม	54 (54.5)	45 (45.5)	99 100.0

χ^2 คำนวณ = 7.741

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.005

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลง โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งทางสังคม

จากการศึกษาการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์ส่วนใหญ่เกษตรกรที่ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.2 ปฏิบัติมาก รองลงมาเกษตรกรที่ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคมจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.6 ปฏิบัติน้อย เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยค่า χ^2 (chi-square) พบว่าค่า χ^2 chi-square ค่าที่คำนวณได้ 5.455 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าในตารางที่เท่ากับ 3.841 ที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่าปัจจัยทางสังคมด้านสถานภาพตำแหน่งทางสังคมที่ต่างกันของเกษตรกรกลุ่มอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติป้องกันกำจัดโรคและแมลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งผู้นำทางสังคมกับการป้องกันกำจัดโรคและแมลง

ตำแหน่งผู้นำทางสังคม	การปฏิบัติเกษตรอินทรีย์		รวม
	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติมาก	
มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม	7 (10.8)	58 (89.2)	65 100.0
ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม	10 (29.4)	24 (70.6)	34 100.0
รวม	17 (17.2)	82 (82.8)	99 100.0

χ^2 คำนวณ = 5.455

χ^2 ตารางที่ 0.05 = 3.841 df. = 1 sig = 0.020

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 37 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆกับตัวแปรตาม (การปฏิบัติ)

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	χ^2 จำนวน	df.	sig	ระดับนัยสำคัญ
อายุ	- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์	5.204	1	0.023	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
	- การป้องกันกำจัดโรคและแมลง	4.397	1	0.036	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
เพศ	- การปฏิบัติเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์	1.230	1	0.267	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
	- การควบคุมวัชพืช	4.829	1	0.028	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
ระดับการศึกษา	- การป้องกันกำจัดโรคและแมลง	5.508	1	0.019	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
	- การควบคุมวัชพืช	4.563	1	0.033	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
ขนาดพื้นที่ปลูก	- การควบคุมวัชพืช	0.121	1	0.286	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
	- การควบคุมวัชพืช	0.001	1	0.970	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
รายได้จากการขายผลผลิตอินทรีย์ต่อปี	- การปฏิบัติเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์	1.825	1	0.177	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
	- การปฏิบัติเลือกพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์				

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	χ^2 จำนวน	df.	sig	ระดับนัยสำคัญ
ตำแหน่งทางสังคม	- การเลือก พื้นที่ปลูก พืชอินทรีย์	4.062	1	0.044	
	- การเลือก พันธุ์พืชที่ใช้ ปลูก	7.741	1	0.005	มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05
	- การป้องกัน กำจัดโรค และแมลง	5.455	1	0.020	

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรที่พบในการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์

5.1 ปัญหาด้านการผลิต

ปัญหาด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์ปฏิบัติปานกลางจำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.7 ($\bar{x}=1.65$, $SD.=0.48$) ปัญหาด้านโรคและศัตรูพืชปฏิบัติปานกลางจำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.6 ($\bar{x}=1.43$, $SD.=0.52$) ปัญหาด้านคุณภาพดินปฏิบัติน้อยจำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.6 ($\bar{x}=1.40$, $SD.=0.49$) ปัญหาด้านแหล่งน้ำปฏิบัติปานกลางจำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.6 ($\bar{x}=1.58$, $SD.=0.49$) ปัญหาด้านสภาวะอากาศที่ไม่แน่นอนปฏิบัติปานกลางจำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.6 ($\bar{x}=1.74$, $SD.=0.58$) ปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำสารอินทรีย์ปฏิบัติน้อยจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.5 ($\bar{x}=1.45$, $SD.=0.50$) ปัญหาด้านแรงงานปฏิบัติปานกลางจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.6 ($\bar{x}=1.56$, $SD.=0.49$)

5.2 ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต

ปัญหาเรื่องค่าเช่าที่ดินสูงปฏิบัติปานกลางจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.7 ($\bar{x}=1.78$, $SD.=0.49$) ปัญหาเรื่องค่าจ้างแรงงานสูง ปฏิบัติปานกลางจำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 ($\bar{x}=1.54$, $SD.=0.52$) ปัญหาเรื่องราคาวัสดุอุปกรณ์ ปฏิบัติน้อยจำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.6 ($\bar{x}=1.40$, $SD.=0.53$) ปัญหาด้านราคาปุ๋ยและสารอินทรีย์ปฏิบัติปานกลางจำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.6 ($\bar{x}=1.69$, $SD.=0.54$) ปัญหาเรื่องการขาดแคลนเทคโนโลยีทันสมัยปฏิบัติปานกลางจำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.7 ($\bar{x}=1.71$, $SD.=0.49$) ปัญหาเรื่องอัตราดอกเบี้ยปฏิบัติปานกลางจำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.7 ($\bar{x}=1.70$, $SD.=0.50$) และปัญหาเรื่องค่าซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ปฏิบัติน้อยจำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 ($\bar{x}=1.48$, $SD.=0.52$)

5.3 ปัญหาด้านการตลาด

ปัญหาราคาผลผลิตเกษตรอินทรีย์โดยทั่วไปต่ำกว่าที่ควรจะเป็นปฏิบัติปานกลางจำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 64.6 ($\bar{x}=1.66$, $SD.=0.49$) ปัญหาการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ปฏิบัติน้อยจำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.5 ($\bar{x}=1.48$, $SD.=0.52$) ปัญหาแหล่งรับซื้อผลผลิตเกษตรอินทรีย์ยังมีน้อย ปฏิบัติน้อยจำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.5 ($\bar{x}=1.46$, $SD.=0.52$) ปัญหาขาดความรู้และข่าวสารด้านการตลาด ปฏิบัติปานกลางจำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.5 ($\bar{x}=1.57$, $SD.=0.53$) และปัญหาด้านความรู้ในการเก็บรักษาผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ปฏิบัติน้อยจำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.5 ($\bar{x}=1.52$, $SD.=0.54$) (ตาราง 38)

ตาราง 38 สภาพปัญหาของเกษตรกรที่ประสบจากการปฏิบัติเกษตรอินทรีย์

สภาพปัญหา	เกษตรกรปฏิบัติ			(\bar{x})	S.D	แปลผล
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
1. ปัญหาด้านการผลิต						
1.1 ปัญหาด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์	34 (34.3)	65 (65.7)		1.65	0.48	น้อย
1.2 ปัญหาด้าน โรคและศัตรูพืช	57 (57.6)	41 (41.4)	1 (1.0)	1.43	0.52	น้อย
1.3 ปัญหาด้านคุณภาพดิน	59 (59.6)	40 (40.4)		1.40	0.49	น้อย
1.4 ปัญหาด้านแหล่งน้ำ	41 (41.4)	58 (58.6)		1.58	0.49	น้อย
1.5 ปัญหาด้านสภาวะอากาศที่ไม่แน่นอน	33 (33.3)	59 (59.6)	7 (7.1)	1.74	0.58	ปานกลาง
1.6 ปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำสารอินทรีย์	54 (54.5)	45 (45.5)		1.45	0.50	น้อย
1.7 ปัญหาด้านแรงงาน	43 (43.4)	56 (56.6)		1.56	0.49	น้อย
รวมเฉลี่ย				1.54	0.51	น้อย
2. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต						
2.1 ปัญหาเรื่องค่าเช่าที่ดินสูง	26 (26.3)	70 (70.7)	3 (3.0)	1.78	0.49	ปานกลาง
2.2 ปัญหาเรื่องค่าจ้างแรงงานสูง	46 (46.5)	52 (52.5)	1 (1.0)	1.54	0.52	น้อย
2.3 ปัญหาเรื่องราคาวัสดุอุปกรณ์	61 (61.6)	36 (36.4)	2 (2.0)	1.40	0.53	น้อย

ตาราง 38 (ต่อ)

สภาพปัญหา	เกษตรกรปฏิบัติ			(\bar{x})	S.D	แปลผล
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
2.4 ปัญหาด้านราคาปุ๋ย และสารอินทรีย์	34 (34.3)	61 (61.6)	4 (4.0)	1.69	0.54	ปานกลาง
2.5 ปัญหาเรื่องการขาดแคลนเทคโนโลยีทันสมัย	30 (30.3)	67 (67.7)	2 (2.0)	1.71	0.49	ปานกลาง
2.6 ปัญหาเรื่องอัตราดอกเบี้ย	31 (31.3)	66 (66.7)	2 (2.0)	1.70	0.50	ปานกลาง
2.7 ปัญหาเรื่องค่าซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์	52 (52.5)	46 (46.5)	1 (1.0)	1.48	0.52	น้อย
รวมเฉลี่ย				1.61	0.51	น้อย
3. ปัญหาด้านการตลาด						
3.1 ราคาผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์โดยทั่วไปต่ำกว่าที่ควรจะเป็น	34 (34.3)	64 (64.6)	1 (1.0)	1.66	0.49	น้อย
3.2 ปัญหาการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง	52 (52.5)	46 (46.5)	1 (1.0)	1.48	0.52	น้อย
3.3 แหล่งรับซื้อผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์ยังมีน้อย	54 (54.5)	44 (44.4)	1 (1.0)	1.46	0.52	น้อย
3.4 ขาดความรู้และข่าวสารด้านการตลาด	44 (44.4)	53 (53.5)	2 (2.0)	1.57	0.53	น้อย
3.5 ปัญหาด้านความรู้ในการเก็บรักษาผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์	49 (49.5)	48 (48.5)	2 (2.0)	1.52	0.54	น้อย
รวมเฉลี่ย				1.54	0.52	น้อย